

Vstupné vzdelávanie PaMÚ

Justičná akadémia
Slovenskej republiky

Omšenie JA,

30.03. – 01.04.2016

PhDr. Vladimír Cehlár, PhD.

©

2

(1) Vstup do problematiky probácie a mediácie v kontexte empirického poznania

- Historické hľadisko probácie a mediácie
- Súčasný stav poznania v podmienkach SR a EÚ
- Odporúčania RE v kontexte inštitútov PaM
- Restoratívnosť a oblasť PaM
- Probačné programy a nástroj na meranie rizika recidívy
- Kompetentnosť PaMÚ v procese PaM
- Zhrnutie PaM z pohľadu de lege lata, de lege ferenda

Historické hľadisko probácie

Probácia

- **rok 1823**, prvá probačná služba (*Holandská spoločnosť pre morálne povzbudenie väzňov*)
- **rok 1841**, USA John Augustus (1785 – 1859)
- **rok 1878**, Massachusetts
- **rok 1907 až 1925**, zákon o probácii páchatel'ov
- **roky 1948 – 2006** (*Prevenia recidívy ako súčasť trestnej politiky*)
- **roky 2001- 2004**, zákon o PaMÚ

Historické hľadisko mediácie

- Konfuciánová škola,
- starogrécky rozhodcovský súd,
- Sokratova maieutika,
- stredovek a mediácia v riešení trestných činov,
- prienik čínskych mediáčnych techník na americký kontinent,
- Európska mediácia.

Probácia

1. Čo spadá pod probačné aktivity?

(závisí to predovšetkým od štruktúry a povahy sankčného systému)

2. Ako možno zadefinovať probáciu?

Probácia je konanie súdu, kde páchatel' je „obvinený“ alebo „odsúdený“, na obdobie **kontroly a dozoru** v spoločnosti.

3. Ktoré tri základné prvky sú dôležité pri probácii?

- a) mandát PaMÚ
- b) kontrola a dozor
- c) priestor realizácie

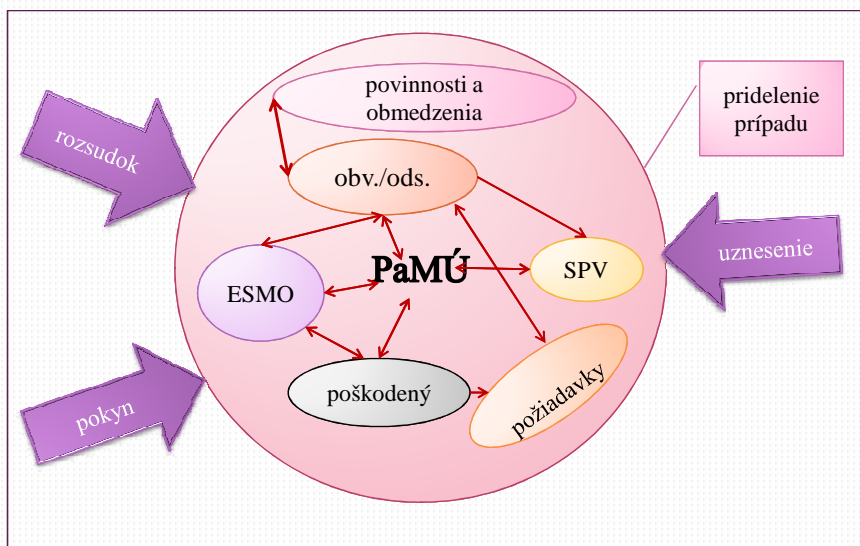
Probácia

Špecifický mandát probačného a mediačného úradníka

Ak chceme hovoriť o probácii, mali by sme si vysvetliť, čo môžeme považovať za špecifický mandát „probačného a mediačného úradníka“ ?

- na základe čoho sa odsúdený dostavuje k PaMÚ
- kedy je motivácia z vonku pri probácii
- motivácia a stimulovanie v probácii

Mandát PaMÚ

Mandát PaMÚ

Čo spadá pod probačné aktivity?

Probačný úradník pracuje so špecifickým mandátom

Probácia je založená na právnom mandáte. Ľudia nechodia k probačnému úradníkovi sami od seba. Sú k nemu „donútení“ ísť na základe rozhodnutia prokurátora alebo súdu.

Mandát PaMÚ

31.03.2016

- Z pohľadu PaMÚ je potrebné, aby mandát bol od kompetentného a rozhodujúceho orgánu jasný a jednoznačný.
- Postavenie PaMÚ musí byť jasne stanovené aj pre obvineného alebo odsúdeného.
- PaMÚ si musí byť vedomý faktu, že jeho vplyv je len dočasný.
- Vzťah medzi PaMÚ a klientom je tiež charakterizovaný faktom, že probačný úradník má „moc“ pripraviť správu pre sudcu alebo prokurátora.

Probáciou sa podľa zákona č. 550/2003 Z.z. o probačných a mediačných úradníkoch v znení neskorších predpisov rozumie

- kontrola, organizovanie a výkon probačných programov u obvinených, obžalovaných alebo odsúdených, ktorých súčasťou sú uložené povinnosti a obmedzenia (ďalej len „obvinený“),
- kontrola uložených trestov alebo obmedzení, ktorých súčasťou je probačný alebo ochranný dohľad,
- činnosť súvisiaca so zabezpečením inštitútu predbežného šetrenia u obvineného,
- organizovanie, koordinovanie a výkon trestu povinnej práce a trestu domáceho väzenia,
- dohľad nad správaním obvineného, ak sú na dosiahnutie ochrany a posilnenia inštitútu probácie použité technické prostriedky,
- pomáhanie poškodenému, ak ide o zákaz priblíženia alebo zdržiavania sa v blízkosti obydlija poškodeného,
- pomáhanie obvinenému v súvislosti s probáciou, aby viedol riadny život a vyhovel podmienkam, ktoré mu boli uložené rozhodnutím prokurátora alebo súdu v trestnom konaní.

V akých prípadoch môže byť uložený probačný dohľad?

Sudca alebo prokurátor môže uložiť probačný dohľad, ak rozhodne najmä o:

- *podmienečnom odklade výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom,*
- *podmienečnom odklade výkonu trestu odňatia slobody s uloženými obmedzeniami a povinnosťami,*
- *podmienečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom,*
- *podmienečnom zastavení trestného stíhania a súčasnom uložení obmedzenia a povinnosti v priebehu skúšobnej doby,*
- *uložení ochranného dohľadu,*
- *nahradení väzby probačným dohľadom,*
- *uložení trestu zákazu účasti na verejných podujatiach,*
- *premene zvyšku trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia,*
- *uložení trestu povinnej práce.*

Kontrola a dozor v probácii

Medzi základné úlohy probačného a mediačného úradníka v oblasti probácie možno zaradiť činnosti, ktoré súvisia s dohľadom na obvinených a odsúdených, aby akceptovali podmienky uložené prokurátorom alebo súdom.

- **dozor** = (*dohľad*) znižovanie opätovnej trestnej činnosti a pomáhajú páchateľovi pri jeho integrácii do spoločnosti tak, aby sa minimalizovala pravdepodobnosť návratu k trestnej činnosti (*udržať páchateľa v spoločnosti*).
- **kontrola** = zisťovanie, či všetky uložené podmienky a povinnosti páchateľa plnia.

Všeobecné zásady metodológie v probácii

- individualizácia
- cielené vyjadrenie pocitov
- kontrolovaná emocionálna zaangažovanosť
- rešpektovanie prirodzenej dôstojnosti
- nestranný prístup
- zásada samourčenia
- dôvernosť

Postupnosť činností PaMÚ pri probácii

- naštudovanie základných relevantných informácií o klientovi
- poznanie inštitucionálnej bezpečnosti pri práci s rizikovým klientom
- prvý kontakt s klientom (*vstupné poučenie .....*)
- verbálne schopnosti (*otázky a podnety, vysvetľovanie, súhrny, interpretácie, vyjadrenia porozumenia*)
- neverbálne schopnosti (*pozorovanie, počúvanie, empatia, vyjadrenie záujmu, vyjadrenie rešpektu*)
- rešpektovanie časového intervalu (*stretnutie - probácia by nemala byť dlhšia než 60 min.*)

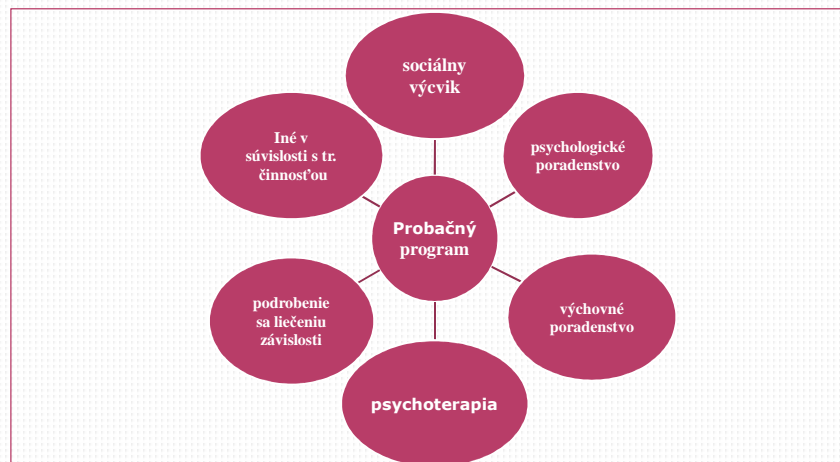
Probácia - probačný plán

Spracovanie probačného programu by malo byť determinované typom a rozsahom uložených obmedzení alebo povinností.

Základné údaje probačného plánu :

- meno a priezvisko klienta, dátum narodenia a miesto jeho bydliska (*základné informácie o jeho zamestnaní, rodine a pod..*)
- číslo rozsudku, uznesenia a ich rovnopis
- oboznámenie klienta s textom uložených povinností a obmedzení a jeho poučenie
- dátum prvého stretnutia
- stanovenie špeciálnych úloh (*spôsob plnenia uložených povinností a obmedzení, určenie pravidiel realizácie probácie...*)
- určenie krátkodobého a dlhodobého cieľa probácie (*probačný program*)
- frekvencia probačných stretnutí, (podľa nástroja na meranie rizika recidívy) evidencia o účasti na probácii
- iné relevantné poznatky
- **realizuje sa kontinuálne s PME**
- pri IPS sa probačný plán modifikuje podľa pokynu a cieľa;

Probačný program

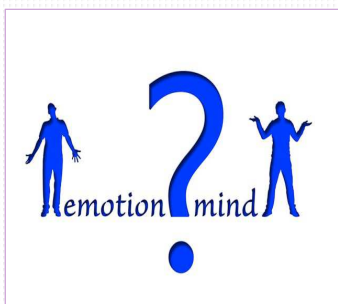

Inštitút predbežného šetrenia

Inštitút predbežného šetrenia – zisťuje relevantné poznatky prostredníctvom štruktúrovaného interview, ktoré realizuje probačný a mediačný úradník za účelom spracovania evaluačnej správy pre prokurátora, súd v súvislosti o možnosti alebo vhodnosti uloženia alternatívneho trestu, alebo povinností a obmedzení.

Inštitút predbežného šetrenia

Prečo sa zaoberať emóciami a myšlienkami?

- získať relevantné informácie o obv./ods.
- minimalizovať rizikové faktory
- posilniť oblasť restoratívnosti
- znižovať počet nevykonaných TPP
- výkon TPP by mal byť pre poskytovateľa a spoločnosť prínosom a nie záťažou
- zefektívnenie vykonateľnosti ESMO v súvislosti s prevenciou kriminality.

https://esmo.gov.sk/web/esmo/domov/-/journal_content/56/.../11156

The screenshot shows the website of the Ministry of Justice of the Slovak Republic, specifically the 'Probácia, mediácia a elektronický monitoring' (Probation, mediation and electronic monitoring) section. The page is in Slovak and features a navigation menu with items like 'Domov', 'O nás', 'Služby', 'Projekty', 'Informácie', 'Zoznam tlačív', and 'Kontakt'. The main content area is divided into two columns. The left column is titled 'Občan' (Citizen) and contains a list of services and information, including 'Probácný dohľad', 'Inštitút predbežného setrenia', 'Trest povinnej práce', 'Zákaz priblíženia sa', 'Mediácia', and 'Trest domáceho väznenia'. The right column is titled 'Novinky' (News) and contains sections for 'Užitočné odkazy' (Useful links) and 'Elektronické formuláre' (Electronic forms), with a sub-section for 'Univerzálny formulár (Poskytovateľ práce)'. The browser's address bar shows the URL 'https://esmo.gov.sk/web/esmo/domov/-/journal_content/56/10454/11156'.

Vzdelávací proces PaMÚ v súvislosti s trestnou mediáciou

Základná charakteristika vzdelávania mediátorov

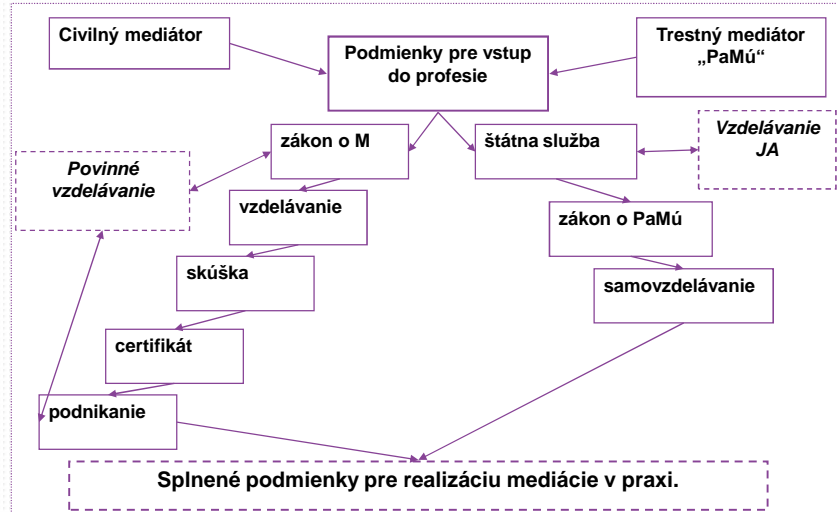
Medzi priority mediátora patrí - naučiť sa ovládať štruktúrovaný postup v mediácii, aby pri jednotlivých postupoch **vedel** v rámci intrapersonálnej komunikácie si **odpovedať, čo robí a prečo to takto robí.**

Každý mediátor, by si mal uvedomiť, že znalosti zo svojho pôvodného oboru mu nebudú stačiť a preto by mal rešpektovať potreby praxe, aby nekompetentným prístupom ešte viac neublíži poškodenej strane, resp. nezhoršil súčasný stav konfliktu.

Mediátor – ktorý absolvoval úvodné vzdelávanie a bol preskúšaný, jeho vzdelávanie by malo pokračovať ...

Schéma: Komparatívna štúdia civilnej a trestnej mediácie v oblasti vstupu do profesie a vzdelávania

Zdroj: PhDr. V. Cehlár, PhD.

Modely riešenia konfliktov

a) model bez sprostredkovateľa

b) model so sprostredkovateľom

- s konciliátorom
- s mediátorom

c) mocenský model

- s autoritou (arbitráž, rozhodcovské konanie)
- s autoritou (súdne konanie)

Mediácia ako prístup a štýl práce

Právo – rôzne kauzy sú riešené v určitom právnom systéme, ktorý určuje možnosti.

Psychológia – ak ide o konflikty, je potrebné ich vnímať ako prejav rôznych emócií, ako sprievodný jav.

Sociálna práca – každý konflikt prežíva jedinec (človek) iným spôsobom, pričom konfliktom môže byť zasiahnutá aj jeho rodina, škola, zamestnanie a pod. Ide o saturáciu osobných potrieb a vzťahov, preto je potrebné brať do úvahy všetky vzťahy, ktoré ovplyvňujú fyzické, sociálne, kultúrne, psychologické a pod. systémy v konkrétnej situácii, v konkrétnom živote jedinca..

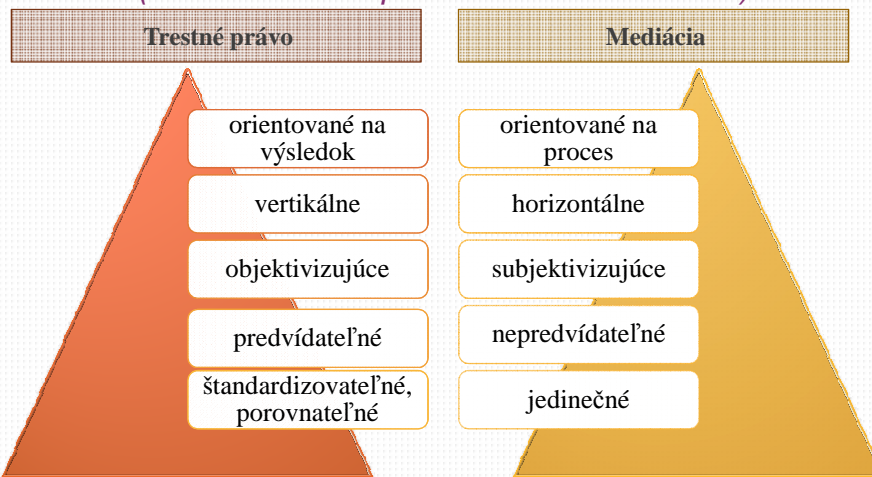
Sociológia – v prevažnej miere, konflikt je situovaný v určitom prostredí, má určitý počet účastníkov, svoju históriu, vývoj ale aj spoločenský kontext, mediátor musí vedieť analyzovať príčinu konfliktu a pracovať s rôznymi riešeniami, možnosťami, vidieť vzájomné súvislosti, využívať určitý druh sociologickej imaginácie.

Aplikačná prax procesu mediácie

Mediácia v trestnom konaní je :

„Proces, umožňujúci osobám, ktorých sa týka trestný čin, zúčastniť sa aktívne, slobodne a spôsobom zaručujúcim mlčanlivosť, na jeho riešení pod metodologickým vedením neutrálnej tretej osoby. Jeho cieľom je uľahčiť komunikáciu a podporiť vzájomnú dohodu oboch strán o pravidlách urovnania a ozdravenia vzťahov.“

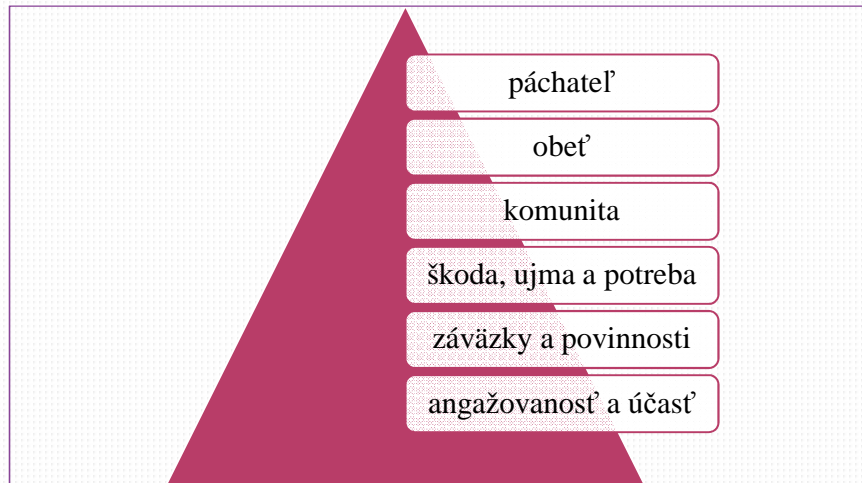
Antagonistické postavenie mediácie (voči tradičnému poňatiu súdneho konania)

Restoratívnosť v probácii a mediácii

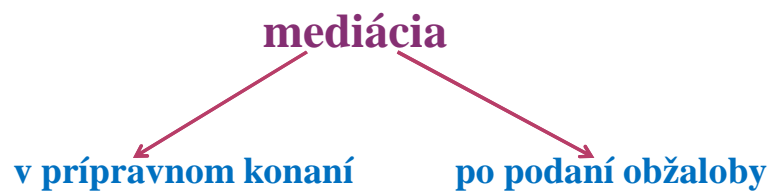

Aplikačná prax procesu mediácie z pohľadu restoratívnosti

Meditácia ako alternatíva v trestnom práve

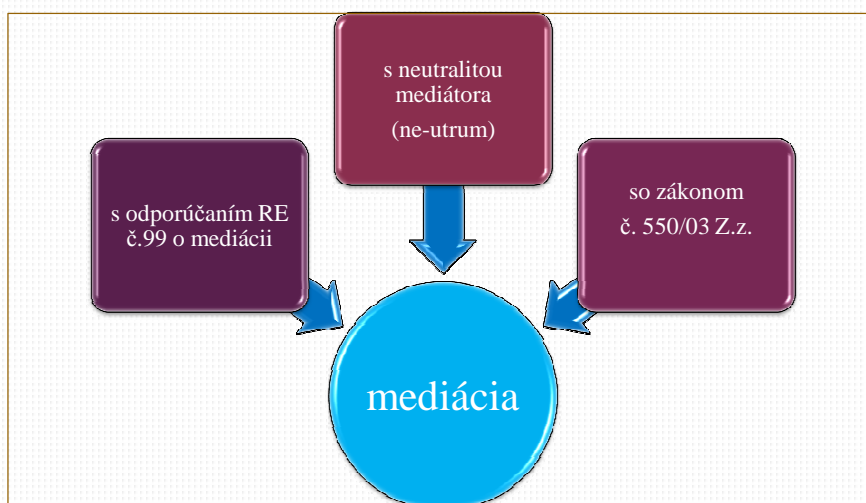
Rozdelenie:

Mandát k mediácii

Pokyn k mediácii → probačný a mediačný úradník je pri výkone svojej funkcie povinný riadiť sa pokynmi predsedu senátu, samosudcu a v prípravnom konaní prokurátora; **tieto pokyny nemôžu smerovať k spôsobu a výsledku vykonávania mediácie.** /§ 6 ods. 2 zák. č. 550/2003 Z.z./

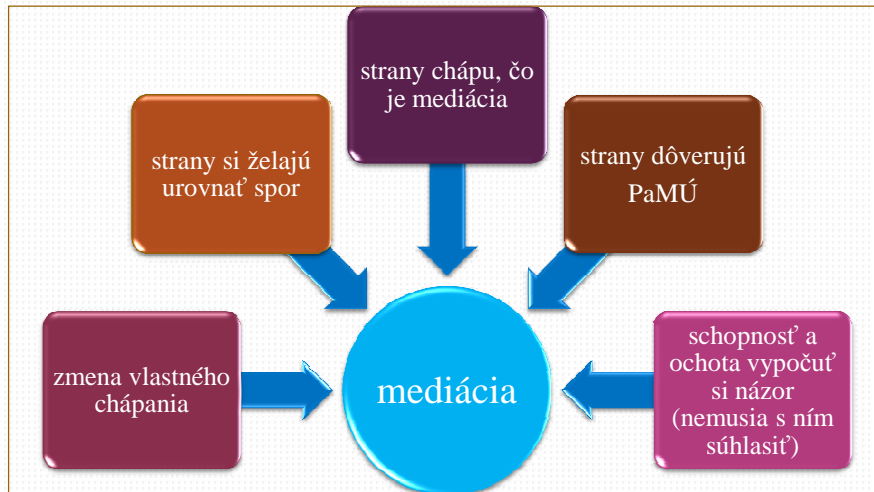
Autoritatívnosť pokynu k spôsobu a výsledku mediácie je (v rozpore)

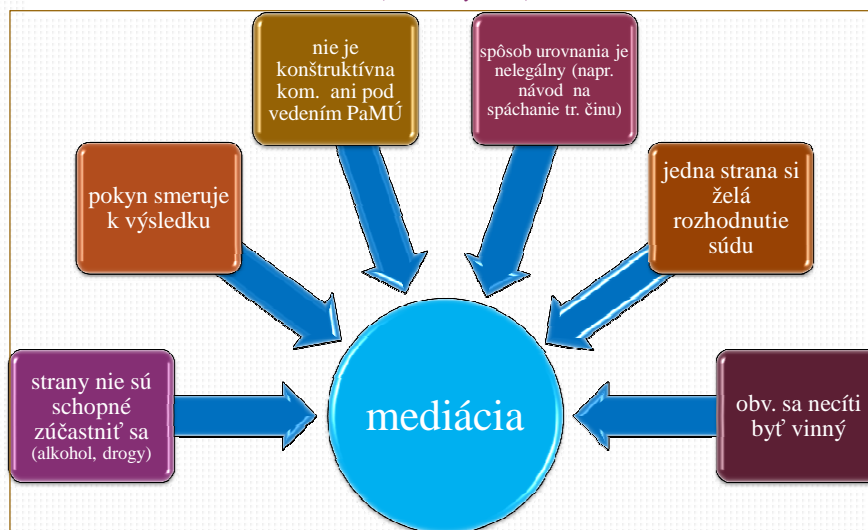
Základné požiadavky na mediáciu

(v procese)

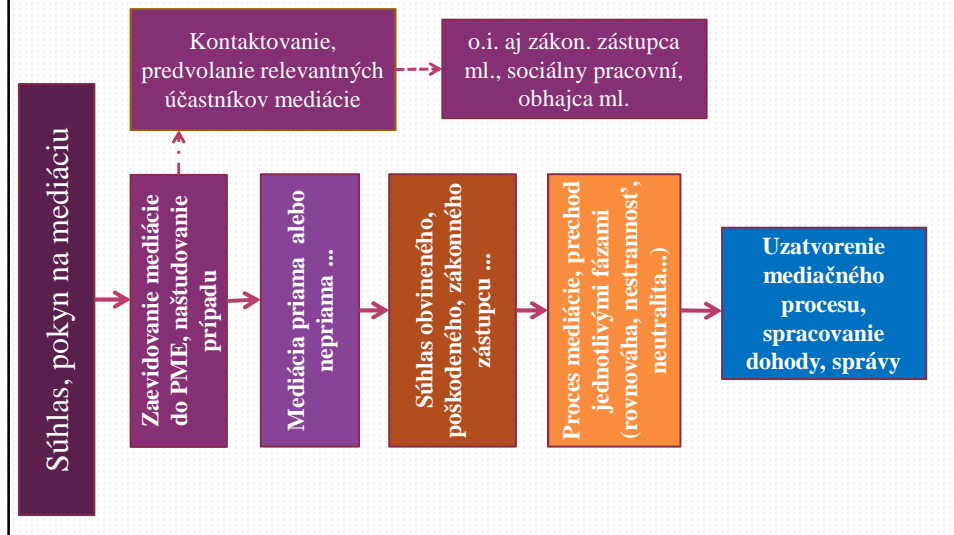

Prekážky v mediácii

(môžu byť, ak)

Probačný a mediačný úradník v procese mediácie

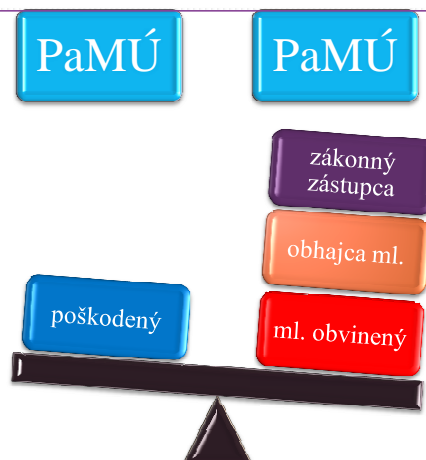
Ako pracuje PaMÚ v oblasti mediácie

- M** • stanovuje pravidlá rokovania a dozerá na ne; po dohode s účastníkmi stanoví program str.;
- E** • zodpovedá za štruktúru stretnutia podľa programu; tlmočí – uľahčuje komunikáciu;
- D** • je sprostredkovateľom v komunikácii; je prvkom, ktorý podporuje nové riešenia;
- I** • kladie otázky, objasňuje vyhlásenia, robí zhrnutia, rekapituluje;
- A** • presvedčuje sa o pochopení toho, čo je spoločné; poskytuje všetkým rovnaký priestor;
- T** • je neutrálny; sám pre seba analyzuje záujmy oboch strán; hľadá spoločné zárodoky prieniku;
- O** • definuje dôverné a verejné; usporadúva informácie; nerozhoduje, nehodnotí; nemoralizuje;
- R** • dohliada na to, aby v mediácii neboli zakázané prvky; pamätá na to, že mediácia je dobrovoľná;

Rovnováha v prístupe

Rovnováha v procese mediácie

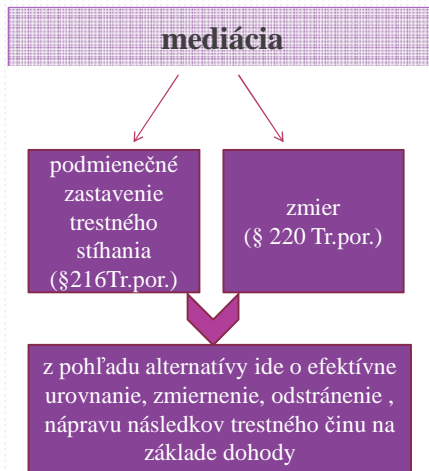
Mediácia a jej fázy

- 1. fáza** - nadviazanie kontaktu (zistenie podmienok a overenie predpokladov pre mediáciu),
- 2. fáza** - úvod mediáčného stretnutia (vytvorenie atmosféry, štruktúry, pravidiel...),
- 3. fáza** - neprerušovaný čas strán (spoznanie aspektov vnímania strán),
...
- 4. fáza** - snaha o pochopenie (budovanie premostenia),
- 5. fáza** - spoločné hľadanie možností (možné alternatívy, kritériá...),
- 6. fáza** - tvorba dohody (vytvorenie samotného obsahu dohody),
- 7. fáza** - možné vyústenia mediácie (uzavretie procesu mediácie, otázky budúcnosti dohody).

Základné smery v mediácii

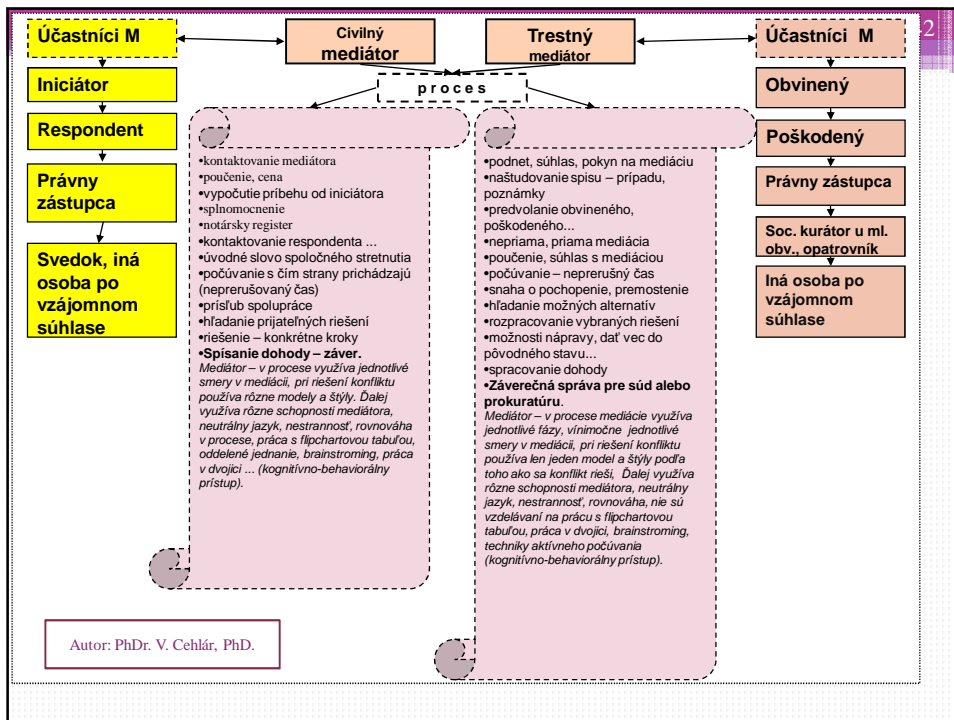
- **Facilitatívna mediácia**
- **Evaluatívna mediácia**
- **Transformatívna mediácia**
- **Ekleticizmus v mediácii**

Výsledkom mediácie v trestnom konaní môže byť

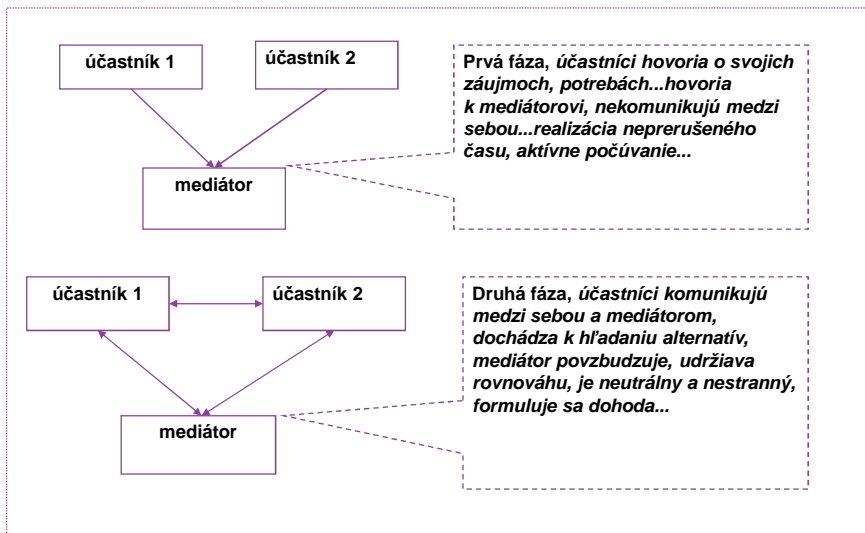

podľa metodiky pre PaMÚ do mediácie sa zaraďujú aj

mediácie, ktoré boli ukončené zastavením trestného stíhania (§ 215 Tr. por.), upustením od potrestania, postúpením na priestupkový referát (§ 214 Tr. por.), ak je daná vec z polície, resp. dohodou o vine a treste. Postup pri týchto mediáciach je totožný s vyššie uvedenými ukončeniami mediácie.

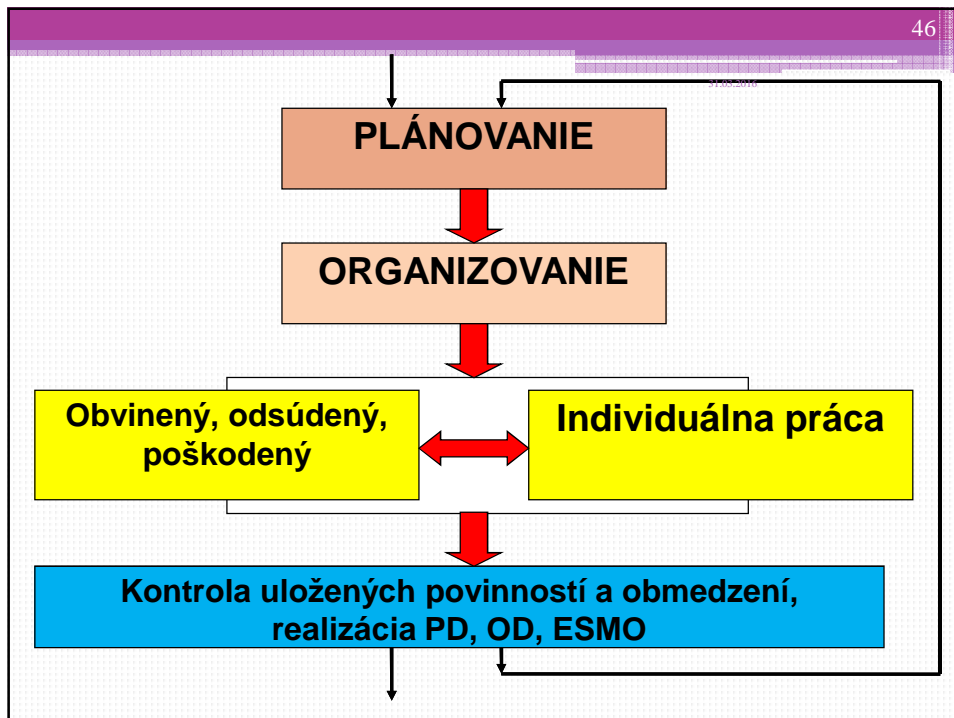
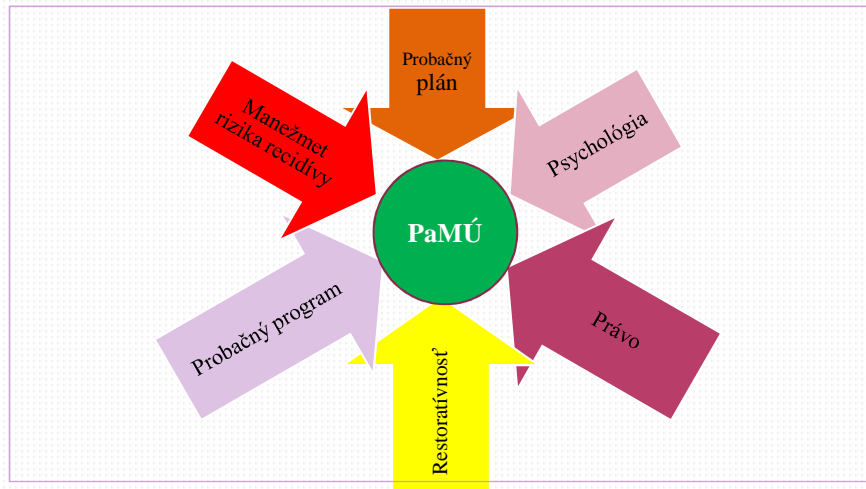
Základný model riešenia konfliktu prostredníctvom mediátora

(2) Prípadová štúdia – cvičenia zamerané na proces probácie

Kompetentnosť PaMÚ

Interview v procese probácie

Stratégia dobre vedeného interview

- a) nastoliť dôveru**
- b) klientovi ukázať záujem**
- c) odstrániť strach**
- d) uľahčiť komunikáciu**
- ✓ vedieť vhodne formulovať otázku
- ✓ pri kladení otázok brať do úvahy vek klienta a jeho vzdelanie
- ✓ vyjasňovať si niektoré pojmy klienta
- ✓ vyhýbať sa otázkam vyžadujúcim odpoveď ÁNO alebo NIE

Interview v procese probácie

- ✓ vyhýbať sa dlhým a zložitým otázkam a cudzím slovám
- ✓ vyhýbať sa sugestívnym otázkam
- ✓ klásť priame otázky
- ✓ používať veľa alternatívnych otázok
- ✓ vyhýbať sa otázkam, ktoré uvádzajú klienta do rozpakov
- ✓ dodávať odvalu na pokračovanie v rozhovore, aby sme získali čo najviac informácií

Interview v procese probácie

- ✓ klásť ďalšie otázky na získanie informácií - poznatkov
- ✓ byť empatický
- ✓ všímať si rozdiely medzi verbálnymi a neverbálnymi prejavmi správania
- ✓ byť ticho
- ✓ zmeniť tému rozhovoru
- ✓ tolerovať problémové správanie
- ✓ kontrolovať svoje city
- ✓ kriticky analyzovať informácie
- ✓ uzavrieť rozhovor výrokom
- ✓ vedieť počúvať a všímať si neverbálne prejavy správania

Interview v procese probácie

Možné otázky

Vzhľad a správanie

- Ako klient prezentuje seba samého?
- Ako celkove vyzerá (výška, váha, čistota, vzhľad, úprava zovňajšku, fyzický handicap)?
- Ako sa počas rozhovoru správa (jeho gestá, mimika, očné pohľady, pozícia tela)?
- Bolo správanie klienta vhodné na jeho vek, vzdelanie a odbornosť?
- Ako sa správal (priateľský, poddajný, komfortný, nepriateľský, hľadajúci povzbudenie)?

Interview v procese probácie

Možné otázky

Reč a komunikácia

- Aký bol celkový spôsob reči (rýchla, pomalá, napätá, kontrolovaná)?
- Čo bolo obsahom rozhovoru (hovorenie „áno“ na všetky otázky, perseverácie, neologizmy, bizarnosť...)?
- Aký bol vzťah medzi verbálnou a neverbálnou komunikáciou (zhoda – nezhoda)?
- Aký bol vzťah medzi tónom reči a obsahom reči?
- Aký mal klient záujem komunikovať?

Interview v procese probácie

Možné otázky

Obsah rozhovoru

- O čom klient hovoril sám?
- Aké boli problémové okruhy rozhovoru?
- Opakovali sa niektoré témy rozhovoru zo strany klienta?
- Objavili sa niektoré znaky patológie, ako napr. fóbie, obsesie, konfabulácie, klamnú predstavy a iné?

Interview v procese probácie

Možné otázky

Emócie

- Aký bol celkový stav klienta (smutný, indiferentný, nahnevaný, bojzlivý, tenzný, podozrievavý)?
- Menil sa tento stav alebo bol stabilizovaný počas celého rozhovoru?
- Ako klient reagoval na PaMÚ (bol priateľský, kooperatívny, podozrievavý, opatrný)?
- Zodpovedali emócie a city klienta obsahu komunikácie?
- Bol obraz o sebe v zhode s jeho správaním sa počas rozhovoru?

(3) Prípadová štúdia – cvičenie zamerané na proces trestnej mediácie

„REKAPITULÁCIA“ pojmový rámec mediácie v trestných veciach

Mediácia je alternatívnou a neautoritatívnou formou mimosúdneho riešenia sporov medzi obvineným a poškodeným, jej cieľom je spoločné hľadanie vyhovujúceho a obojstranne uspokojivého riešenia, ktorým sa zmierni alebo zníži aktuálne existujúci konflikt prostredníctvom vzájomnej komunikácie.

☞ podľa odporúčaní Rady Európy je:

„Proces, umožňujúci osobám, ktorých sa týka trestný čin, zúčastniť sa aktívne, slobodne a spôsobom zaručujúcim mlčanlivosť, na jeho riešení pod metodologickým vedením neutrálnej tretej osoby. Jeho cieľom je uľahčiť komunikáciu a podporiť vzájomnú dohodu oboch strán o pravidlách a podmienkach urovnania a ozdravenia vzťahov“.

Podstata mediácie

- **V mediácii ide** o vzájomný rozhovor medzi ľuďmi. Je ťažko povedať dopredu, k akému výsledku sa rozhovormi dospeje. Je dokonca ťažko odhadovať, aký dlhý čas na to budeme potrebovať.
- V prístupe medzi „**zamerat’ sa na proces**“ a „**dosiahnuť výsledok**“ je treba získať rovnováhu. Všetko závisí od konkrétneho prípadu a preto kľúčovým slovom je **flexibilita**.

Meditácia - základné princípy a ich obmedzenia

- **Dobrovoľná účasť klienta**
- **Dôvernosť informácií (mlčanlivosť)**
- **Neutralita**
- **Alternatívy hľadanie nových možností**
- **Sloboda rozhodovania**
- **Prevzatie zodpovednosti**

Zásady mediácie z pohľadu činnosti mediátora

Mediátor :

- študuje prípad, systematicky sa pripravuje na prácu s prípadom, má starostlivo naplánovaný postup
- definuje pravidlá a sleduje ich dodržiavanie
- za súhlasu zainteresovaných strán pripraví program stretnutí a zodpovedá za jeho štruktúru a jeho dodržiavanie
- zachováva prísnu mlčanlivosť
- je nestranný vo svojej činnosti, umožňuje, aby mali všetci rovnaký priestor na vyjadrenie

Zásady mediácie z pohľadu činnosti mediátora

- vedie rozhovor, napomáha stranám k vzájomnému porozumeniu, kladie otázky,
- uľahčuje komunikáciu, objasňuje výpovede a stanoviská
- nevyjadruje svoj osobný názor, neobviňuje, nerozhoduje, nesúdi
- analyzuje a zoraďuje informácie tak, aby sa konflikt dal čo najlepšie zvládnuť
- hľadá spoločný základ, oddeľuje to, čo je dôverné, zverejňuje informácie

Zásady mediácie z pohľadu činnosti mediátora

- dozerá na to, aby sa v mediácii nevyskytli žiadne zakázané prvky (pošpinenie, ohováranie, prejavy predsudkov voči druhej osobe, agresia)
- počas mediácie stranám poskytuje informácie, orientuje strany do budúcnosti v ich vzájomný prospech
- dodáva stranám odvalu, podporuje zodpovednosť oboch strán za hľadanie riešenia (nápravu)
- priebežne vyhodnocuje každé stretnutie a robí konečné hodnotenie celého mediačného procesu.

Základné požiadavky pre výkon mediácie

- strany si želajú urovnať spor a dosiahnuť dohodu
- strany sú uzrozumené s tým, že by mali byť pripravené na zmenu vlastného chápania konfliktu do určitej miery
- strany chápu o čom je mediácia a súhlasia s ňou
- strany dôverujú mediátorovi
- strany musia byť schopné a ochotné vypočuť si názor iných, samozrejme, nemusia s ním súhlasiť

Prekážky v procese mediácie sa môžu vyskytnúť

- keď strany nie sú schopné zúčastniť sa
- strany nie sú schopné konštruktívne komunikovať, ani vymieňať si informácie dokonca ani pod vedením mediátora;
- urovanie sporu samotného je mimo kompetencie oboch zainteresovaných strán (spor sa týka iných osôb);
- spôsob urovnania sporu zainteresovanými stranami je nelegálny (napr. spáchanie trestného činu);
- jedna zo strán si želá rozhodnutie vo veci na súde.

Individuálny rozhovor s klientom

- objasniť charakter a cieľ mediácie;
- objasniť poškodenému, že je to príležitosť pre neho povedať páchatelovi akú škodu mu spôsobil, ako ho celá situácia okolo trestného činu zasiahla a ako môže prispieť k urovnaniu sporu;
- objasniť páchatelovi, že má príležitosť povedať poškodenému, teraz po spáchaní trestného činu, čo ho k tomu viedlo a že môže vlastným pričinením prispieť k náprave a zmierneniu situácie;

Individuálny rozhovor s klientom

- opísať úlohu PMÚ v procese mediácie;
- objasniť klientovi svoju úlohu ako sprostredkovateľa, ktorý umožňuje stranám hľadať vhodné riešenie pre obe strany – pre poškodeného ako aj pre páchatel'a;
- zdôrazniť, že PMÚ v procese mediácie používa rovnaký a rovnocenný prístup k obom stranám;
- vyzdvihne zachovanie mlčanlivosti o stretnutiach;

Individuálny rozhovor s klientom

- zdôrazní, že stretnutia sú dôverné, že klient bude informovaný o obsahu výsledku, ktorý bude doručený tretej strane;
- informovať klientov o postupe v trestnom konaní, o právnom kontexte mediácie, o ďalších potenciálnych možnostiach;
- identifikuje očakávania a potreby klientov
- informuje klientov o nezávislosti súdneho rozhodnutia od výsledku mediácie

Individuálny rozhovor s obvineným pred mediáciou

- objasniť funkciu PMÚ a význam mediácie pre obvineného
- zhromaždiť podľa možností čo najviac informácií (z pohľadu klienta) o trestnom čine a o celej situácii okolo
- iniciovať rozhovor o potrebách a očakávaniach klienta
- vysvetliť všetky možnosti
- zistiť, či obvinený má záujem o mediáciu ako takú a či sú splnené podmienky pre vykonanie mediácie zo strany klienta

Individuálny rozhovor s poškodeným pred mediáciou

- objasniť funkciu PMÚ a význam mediácie vo vzťahu k poškodenému
- zhromaždiť podľa možností čo najviac informácií o dopade trestného činu na život poškodeného
- iniciovať rozhovor o očakávaniach a potrebách klienta a o možnostiach zmiernenia dôsledkov trestného činu
- navrhnúť mu možnosti jeho osobnej zaangažovanosti v procese náhrady škody
- poskytnúť mu informácie, rady a kontakty na odborníkov napr. na psychológa a iných
- vysvetliť ďalšie potenciálne možnosti pri hľadaní ciest na urovanie trestného činu.

Čo považujeme za relevantné pri osobnom stretnutí

- Úvodné stretnutie
- Neprerušovaný čas na stretnutiach
- Úsilie o porozumenie
- Hľadanie riešenia
- Vytvorenie dohody
- Slovo na záver

Nepriama mediácia

- Ak po uskutočnení individuálnych rozhovorov zistíte, že strany sú naklonené k uzavretiu dohody, ale **si nevedia predstaviť osobné stretnutie s druhou stranou**, môžete sa rozhodnúť pre tzv. nepriamu mediáciu. To je mediácia, pri ktorej PMÚ ako mediátor organizuje rozhovory s každou stranou zvlášť, pričom im odovzdáva dôležité informácie, vopred odsúhlasené druhou stranou.

Nepriama mediácia

- Táto forma mediácie sa môže uskutočňovať aj vtedy, **ak druhá strana má bydlisko (alebo sídlo firmy) príliš vzdialené od miesta súdu**, cestovanie by bolo pre stránku príliš nákladné, alebo ak je cestovný lístok príliš drahý a poškodená strana žiada ich preplatenie od páchatel'a, pričom páchatel' je v zlej finančnej situácii a stres z úhrady cestovného by mohol mariť mediačný proces.

Účast' ostatných osôb na mediácii

- **Jednou z podmienok úspešnej mediácie** je vytvorenie „bezpečnej“ a dôvernej atmosféry. V princípe, mediácie sa môžu zúčastniť spolu so zainteresovanými stranami aj iné osoby, ale len za predpokladu, že s tým strany vyslovili súhlas. Hoci v niektorých prípadoch je ich prítomnosť nevyhnutná.
- **Keď sa v mediácii vyskytne maloletý páchatel'**, musia byť prítomné nasledujúce osoby: právny zástupca - poradca páchatel'a, a predstaviteľ úradu práce, sociálnych vecí a rodiny.

Spôsoby ukončenia mediácie

- Úspešná mediácia je spravidla ukončená dohodou medzi obvineným a poškodeným. PMÚ spisuje dohodu so stranami a urobí dostatočný počet kópií pre každú zúčastnenú stranu.
- Je dôležité, aby bola dohoda medzi obvineným a poškodeným jasná a zrozumiteľná. Musí dávať odpovede na štyri základné otázky: Kto? Čo? Kedy? a Ako?

Výsledky mediácie

- PaMÚ vytvára podmienky na rozhodnutie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania alebo schválení zmieru.
- PaMÚ uskutočňuje úkony na účely uzavretia dohody medzi poškodeným a obvineným o náhrade škody, ktorá vznikla trestným činom, alebo na účely odstránenia ujmy, ktorá vznikla trestným činom.

Schopnosti mediátora

- prínos pre poškodeného
- prínos pre páchatel'a
- prínos pre mediátora
- prínos flipchartovej tabule
- prínos brainstormingu
- prínos techniky aktívneho počúvania
- prínos neutrálneho jazyka (šakala, žirafy)
- prínos oddeleného jednania (nepriama mediácia)
- prínos mediácie v dvojici (comediácia)
- prínos jednotlivých fáz v mediácii

Jednotlivé fázy v trestnej mediácii

1. fáza - pridelenie mediácie
2. fáza - naštudovanie spisu, nadviazanie kontaktu
3. fáza - úvod mediačného stretnutia, vytvorenie pocitu dôvery, pozitívna atmosféra, základné pravidlá, poučenie, súhlas k mediácii
4. fáza - aktívne počúvanie, neprerušovaný čas strán, pochopiť problém, požiadavky oboch strán, poznať ich pocity, obavy, hodnoty, postoje, odhaliť skryté záujmy a potreby každej strany, zaznamenávať oblasti zhody, nezhody
5. fáza - strany sa navzájom počúvajú, snaha o pochopenie, budovanie premostenia,
6. fáza - spoločné hľadanie možností, sporné strany spolupracujú, hľadajú sa možné alternatívy
7. fáza - rozpracovanie vybraných riešení, tvorba dohody
8. fáza - spracovanie dohody; možné vyústenia mediácie , záver.

Ďakujem za pozornosť

Otázky?